

ke, v kateri je imel naložene svoje prihranke.

Ginjena in razposajena je sprejela Ethel čudni dokument, v kojega istino itak ni verovala. Kmalu za tem je Mill težko zbolel. Tudi v bolezni je bila prodajalka cigaret edino bitje, ki se je brigalo zanj. Stari Mill je umrl, a je še pred smrtjo zabičal deklici, naj poišče označeno banko. Ethel je spremila starčka tudi na zadnji poti in na prigovarjanje staršev poiskala banko, ker jo je pregovorila mati, češ, če je posedal berač le 10 dolarjev prihranka, dobro je.

Ko je pa imenovala na banki ime Henrika Mill, so jo takoj odvedli k ravnatelju. Temu je predala na manšeti napisani testament. Ravnatelj jo je prosil, naj mu prepusti proti potrdilu za 24 ur dokument. Drugi dan je zvedela, da je podedovala eden in pol milijona dolarjev.

Vest o milijonski dedščini je buknila v javnost in takoj so se oglasile množice sorodnikov, ki se za pokojnika nikdar niti zmenile niso. Vsa sredstva so bila preizkušena, da bi bila deklica ob dedščino, a pravica je le ostala na strani Samaritanke. Ethel je dobila pravdo in je danes dolarska milijonarka.

*

Izjava.

Zloba nikdar ne počiva. In zlobne osebe so razširile in še razširjajo v javnosti vest, da je Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru raznim dolžnikom odpovedala z 8. novembrom t. l. 10% posojila, oziroma celo posojilo, če gredo volit.

V svoji zlobnosti so ti obrekovalci šli tako daleč, da so te in enake vesti o Spodnještajerski ljudski posojilnici z

To je edini pravi način pranja. Tako postane perilo lepše in čisteje.

Persil varuje perilo!

zlobnim namenom ovadili celo žandarmeriji.

Izjavljamo, da Spodnještajerska ljudska posojilnica sploh nikomur ni odpovedala posojila in ga tudi ne misli odpovedati, da celo niti plačila amortizacijskih obrokov od dolžnikov, ne zahteva, ker je tako silno pomanjkanje denarja med ljudmi, da niti obresti ne morejo plačevati. Prosimo nujno, da se nam takoj naznani vsakogar, ki bi razširjal zgoraj omenjene laži o Spodnještajerski ljudski posojilnici, ki bo nesramne obrekovalce brez usmiljenja izročila sodišču.

Maribor, dne 6. novembra 1931.

Za Spodnještajersko ljudsko posojilnico v Mariboru:

Dr. Anton Jerovšek, načelnik.

Jožef Trafenik, član načelstva in ravnatelj.

Poročilo o gibanju hmeljske kupčije.

Od našega zadnjega poročila je vnovič oživela hmeljska kupčija. Čez 1000 starih stotov hmelja je prišlo do druge ro-

ke, in sicer po cenah od 6—7 Din za kg. Pri hmeljarjih se nahajajoča, neprodana zaloga hmelja se ceni na približno 1000 starih stotov. V javni oznamovalnici za hmelj se je do danes signiralo 2290 bal po 150 kg.

*

Kotnik Zorko:

Vlasi s poučnega potovanja živinorejcev v Avstrijo.

Ze meseca julija sem čital v listih oglas slovenjgraškega kmetijskega odbora, v katerem le-ta vabi živinorejce iz slovenjgraškega prevaljskega, marenberškega in gornjegraškega okraja, da bi se v čim večjem številu priglasi za ekskurzijo v kraje, kjer redijo marijadvorsko pasmo.

Ker pa nisem živinorejec, ekskurzije pa sem se vendarle želel udeležiti, sem vprašal gosp. sreskega referenta Werniga, ki je bil duša te zamisli, če vzamejo tudi mene zraven. Po pozitivnem odgovoru sem se takoj priglasi in bil tudi sprejet.

Soia za skopuha.

Neki skopuh je slišal, da živi v mestu I. štedljiv mož, pri katerem se lahko vsakdo, če je sam še tako skop, marsikaj nauči. Zato ga je poiskal.

»Pozdravljen«, mu je rekel nadskopuh, »takoj pojdeva na trg, da kaj nakupiva za kosilo.«

Vprašal je peka: »A imate dober kruh?«

Pek je odgovoril: »O ja, svež je in skoro tak kakor surovo maslo.«

Tedaj je menil skopuh: »Torej bom rajši kupil surovo maslo, ker je po Vaših hesedah boljši od kruha.«

Pri prodajalcu surovega masla je stavil isto vprašanje in je dobil za odgovor: »Da,

Fr. Ks. Meško:

Črna smrt.

»Pa dajmo, pijmo! Tako vsaj pozabimo nevarnosti. In mirneje gremo smrti nasproti.«

Pa so se krčme polnile. Razni godci, že stari znanci v mestnih pivnicah, a razni tudi do sedaj neznanzi muziki, slabi v svoji umetnosti, a mogočni v govorjenju in zabavljanju, odlični mojstri v pitju, so takoj porabili to priliko. V vse gostilne so silili. In vsepovsodi se je razlegal vrišč in krik, ubrano in neubrano petje, divje ukanje. Kakor bi bil ves svet zblaznel, je plesalo vse, stari in mladi, polpijani in povsem pijani.

Bili so hudi časi!

V začetku je pač mestno vojaštvo prišlo v to, v ono gostilno, kjer so razgrajali že prehudo.

»V imenu gosposke: mir in narazen, ljudje!«

Čudeče se oči so merile vojake. A čez trenutke se je začudenje sprevrglo v nevoljo, v zasmeh, jezo, očiten upor.

»V imenu gosposke? Ako ima gosposka tako moč, naj zapove kugi, da iz mesta izgine. Pa bomo tudi mi v svoje domove izginili.«

Zaman je mirila gosposka tudi zlepa. Brez koristi, brez uspeha so razsodnejši meščani svarili in prosili. Vse spoštovanje do oblasti je ob grozotah smrti ginilo. Vse vezi so se rahljale: vezi med starši in otroki, med brati in sestrami, med možem in ženo. Skoro vsak je hodil zdaj svojo pot, misleč samo kako bi vseobčni pogubi utekel.

Bili so hudi časi.

A včasih je divji hrušč v kaki beznici zdajci utihnil, v ti, v oni ulici je zavladal nenavadno čuden, nenaraven mir. Če je kdo sredi ulice od nevidne morilke vržen pal nenadoma na tla, je vse v ulici zdajci onemelo. Če je kdo v krčmi sredi glasne pesmi kar utihnil, s klopi zdrknil; če se je kdo sredi plesa opotekel in se zgrudil: tedaj so vsi obrazi prebledeli. Pravkar še plameneča lica plesalk so posinjela. Iz vročih, vabljivo vabečih mehkih usten je splahnela zadnja kapljica krvi. Iz oči vseh je strmela, molče kričala divja groza: »Ali pograbi tudi mene?« Razpršili so se kakor piščeta, če sovražna roka kamen med nje vrže, enega do smrti zadene.

Bil je resen, svarilen zgled.

Dasi so mnogi, ko so se oledenosti prvega strahu otresli, začeli spet piti, peti, plesati, noretiti, so se drugi po trenutkih tiste pijane omamnosti bridko zavedli: »Nevaren je čas, smrt je blizu!« In so

Moj namen je bil dvojen: Dobiti več vpogleda v gospodarske, socialne in politične razmere onkraj meje, drugič pa tudi zato, ker sem po rodu Korošec in mi je bilo veliko lažje n tem, da bolje spoznam one kraje, ki so bili nekdanj slovenski.

Ni mi žal stroškov, ki so bili s tem potovanjem združeni. Nabral sem si dovolj gradiva, ki ga bodem lahko s pridom uporabil pri pouku v ljudski, še bolj pa pri pouku v kmetijsko-nadaljevalni šoli, kar je bil tudi moj namen.

Poučno potovanje je trajalo od 22. do včerajšega 24. septembra tega leta.

Odhod v Celovec.

Dne 22. septembra smo se odpeljali ob 8. uri zjutraj iz Dravograda proti Celovcu. Vseh ekskurzistov je bilo 34. Priglašenihi je bilo seveda več, toda radi slabega vremena so ostali drugi doma. Zastopani so bili vsi okraji, izjemo je tvoril le marenberški okraj. Zakaj, tega ne vem.

Naglasiti moram, -a so bili obmejni organi naši kakor nemški, prav prijazni in uslužni.

V Pliberku in ves čas do Celovca so vstopali v naš vagon tudi drugi potniki — večinoma koroški Slovenci. Seveda smo skušali s njimi priti v razgovor. Spočetka je bilo bolj težavno — Korošec je sprva do tujca nezaupljiv, toda ko vidi, da človeku lahko zaupa, je odkrit ko malokdo — ko pa so videli, da smo v vagonu večinoma sami Slovenci Jugoslovani, se jim je razvezal jezik. Vprašali smo nekoga posestnika, ki je vstopil v vagon, če zna slovenski. On pa je odgovoril sledeče: »Slovenski bolj znamo ko nemški, saj smo vendar Slovenci.«

Tožili so nam čez velika bremena, ki jih morajo nositi danes kmetje v Avstriji. Posebno davki jih tarejo. Seveda sem se jaz takoj tudi zanimal za šolstvo. Mož, s katerim sem se razgovarjal, se je pritoževal čez način pouka v tamošnjih osnovnih šolah. Pravi, da že v početku preveč forsirajo nemščino. Ko pa deca izstopi iz šole, ne zna ne nemški in ne slovenski.

Med pogovorom je hitro minil čas in prišli smo v Celovec. Pred kolodvorom nas je pričakoval g. ing. Sandner, ki nas je pozdravil v imenu deželnega kulturnega sveta.

PRI SLABOSTI.

par kapljic Fellerjevega, bolečine pomirja očega Elsaftida na sladkorju ali v mleku, je še zmeraj pomagalo. To varuje tudi pred krči, kašljem, hripavostjo itd. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsaftig, Savska banovina. Fl. 5.

Ogled mlekarne.

Par korakov od kolodvora se nahaja centralna mlekarina za spodnji del Koroške — Unterkärntner Molkerel. Ima pa še drugod po Koroškem 6 filijalk. Dnevna dobava mleka znaša 7000 litrov. Od tega gre za sir in za maslo 3000 litrov. Seveda ima za vse to izdelovanje potrebne moderne stroje. Po ogledu je nas vodstvo pogostilo z kruhom, sirom, maslom in kakavom.

Odhod iz Celovca.

Takoj nato smo se odpeljali z avtobusom, ki ga je dala na razpolago avstrijska uprava brezplačno, iz Celovca. Zanimivo je, da je vozil avto po vseh glavnih ulicah Celovca, tako da smo lahko videli najlepše dele mesta. Vožnja iz Celovca proti Brežam je bila prav prijetna. Cesta je do St. Vida asfaltirana. Pa tudi ostali del ceste, ki ni asfaltiran, je v prav dobrem stanju. — Kaj smo čutili, ko smo se vozili mimo Gospe Svete in knežjega kamna, si lahko mislite!

Najprvo smo se ustavili v Gösselingu pri posestniku Rainerju, ki je oddaljen od glavne ceste okrog ¾ ure. Mož ima veliko posestvo. Razkazal nam je vse hleve in mi smo se čudili, koliko živine rēdi. V hlevih, ki so vzorni, smo našli 72 krav, 16 telet in 21 volov.

Mlečnost krav je visoka. Povprečno je dosegel s pravim krmljenjem 2546 kg mleka na leto od krave. (Mleka ne merijo, ampak tehtajo, kar je seveda bolj praktično.) Nato smo se podali na posestvo Gasselhof — Gruber. Tukaj nam je gospa razkazala modern svinjski hlev. Hlev je nizek in ves iz lesa, zato po zimni toploti in suh. Korita so tudi lesena in narejena tako, da se dajo obračati in jih je zato lahko očistiti. Hrana za svinje sveža, razen krompirja seveda. Našli smo 81 svinj. Merjasec je 380-kg težak. Ogledali smo si na-

dalje, kako pripravljajo krmo za ensilažo, tako da imajo potem skozi vso zimo zeleno krmo in to navadno do spomladi, ko že lahko zopet na prostem dobijo svežo krmo. Tudi hlev za živino smo si ogledali. Gnojnična jama je zanimiva radi tega, ker ima posebno napravo, ki pomeša gnoj in gnojnico tako, da lahko kar oboje naenkrat spravijo na travnike in njive. Oranje se vrši z motorjem.

Po ogledu smo se zopet vrnili na glavno cesto in se peljali naprej. V kraju Latschach je nam posestnik Rainer razkazal svoje gospodarstvo. Ima 60 glav živine, med temi je 12 krav. Vodi kombinirano gospodarstvo. Torej polaga važnost na pridobivanje mleka in mesa. Posebno mnogo redi volov, katere, ko so dovolj spitanji, spravlja na dunajski trg. Mleko, kar se ga ne porabi za ljudi, dačo svinjam, ki jih ima tudi veliko število.

Proti večeru pa smo si ogledali ogromno gospodarstvo, ki ga poseduje g. Pfunder v Möblingu in Althofenu. Hlevi so vzorni, čisti in svetli. V teh hlevih stoji 240 glav debele in dobre molznice z visoko mlečnostjo. Povprečna mlečnost krav na leto 3030 kg, kar je vsekako veliko. V hlevih je vse čisto, brez vsakega smradu. Posebno veliki in lepi so se nam videli biki — trije po številu. Same težke živali. Da ima tudi vzorne svinjske hleve, se razume samo ob sebi. V njih se nahaja nad 200 svinj.

Ob koncu ogleda nam je priredil večerjo. Pred večerjo pa je nam g. ing. Laggner predaval o temi: »Marijadvorska živina s posebnim ozirom na rejske prilike in delovanje rejskih organizacij.« Da se je po predavanju še tudi razvila debata, je samo ob sebi razumljivo. Ni moj namen, da bi se spuščal v posameznosti, to bo itak storil g. ekonom Wernig v strokovnih listih — jaz opišem le splošen potek ekskurzije. G. ing. nam je razdelil tudi tiskana poročila »Zveze marijadvorskih živinorejskih zadrug« (Bericht des Kärntner Landes-Blondrich Zuchtverbandes für die Jahre 1929 und 1930). Omenim naj le, da je v glavni zvezi včlanjenih 20 živinorejskih zadrug. Pojasnil nam je tudi, kako se naj vodi rodovnik in druge knjige, ki so potrebne za uspešno delovanje zadrug. Pred večerjo nas je še enkrat pozdravil g. ing. Sandner v ime-

surovo maslo je sveže in skoro tako sladko kakor olivno olje.«

Tedaj se je skopuh spoprijel do prodajalca olja in ga je vprašal, če ima dobro olje. In prodajalec je trdil: »Moje olje je izborno, skoro tako svetlo in čisto je kakor voda.«

Zdaj je rekel nadskopuh skopuhu: »Ali vidiš, da je voda najboljša, zato ti bodem doma postregel s čašo sveže vode.«

Skopuh je uvidel, da potovanja ni napravil zaman in da se je še marsikaj naučil.

Starost otroških igrač. Pred nekaj leti so izkopali pri Wormsu v Nemčiji ostanke rimskega otroškega groba. Grob je bil poln igrač.

premolili dneve in noči, proseč Boga usmiljenja in pomoči.

Večkrat se je zdela kaka hiša povsem izumrla. Prišla je na sporočilo solicatorja za okužene in umrle mestna komisija, ki bi naj hišo zaprla, na hišna vrata začrtala križ, znamenje, da je smrt tukaj povsem zagospodovala, naj nihče v njeno last ne sili. A ko so preiskovali sobe, ki so jih morali večkrat s silo odpirati, so našli marsikdaj v njih še žive stanovalce. Navadno ženske, mnoge že poprej samotarke, ki so se sedaj v strahu pred okuženjem povsem od sveta odločile; druge, bivše lahkoživke, zdaj do kosti posušene od posta, od groze pred smrtjo in večnostjo. Napol blazne so se stiskale v kote kakor otroci, ki jim nevarnost ali kazni preti. Na kolena so padala pred gospode komisarje, roke dvigale, obupno kričale ali s slabotnim glasom stokale:

»Usmiljenje! Usmiljenje!«

K tem je poslala gosposka duhovnika. Naj jih z blago besedo pomiri, naj obudi v njih spet življenja in razuma luč, ki je v shiranem, onemoglem telesu le še slabo tlela, kakor samotna in slabotna iskra pod pepelom.

Bil je hud čas.

Kaj čudo, če je v minoritskem zvoniku skoro vsakih štirinajst dni zapel zopet mrtvaški zvon. Po prvih tednih moritve sicer mrličem niso več zvonili:

preveč jih je bilo. A če je umrl kateri samostanske družine, so zazvonili ter s tem naznanili, da je spet pal eden neustrašenih bojevnikov zoper vsemogočno morilko. Devetkrat je v tistih strašnih mesecih ta zvon zapel.

Bil je hud čas.

A glej, kakor so bile polne krčme, so se polnile tudi cerkve. Kakor so na voglih ulic, na trgih in na cestah postajali krivi preroki, ljudi k veselju in uživanju vabili in zapeljevali, tako so jih drugi z gorečo besedo k pokori klicali.

»Ponižajmo se pred Vsemogočnim! Strahotno je zamahnila njegova roka, neusmiljeno je zadel bič njegove jeze. Delajmo pokoro, sicer nas vse uniči.«

In so se polnile cerkve, da so bile pretesne. Druge leta so spovedali očetje kapucini po 30.000 vernikov, sedaj so jih imeli v enem mesecu skoro deset tisoč. Na golih kolenih so preklečali moleče ure in ure in po pol dneve. Od velikih vrat do velikega oltarja so drsali na golih kolenih: naj bi pogledal Bog milostno njih pokorenje, naj bi prizanesel, grozne čase odvrnil!

Duhovniki so z verniki molili ure in ure. Zaradi rešnje krvi Gospodove, zaradi sedem bridkih žalosti Marijinih so klicali usmiljenje božje na zbegani narod.

nu deželnega kulturnega sveta. Želel je, da bi vsaj na tem polju — živinoreja marljadvorske pasme — bilo delovanje skupno. Nekaj pojasnil sta nam dala tudi gg. Pfunder in Nagel. G. Pfunder nam je tudi s ponosom pokazal sliko bika, ki ga je bil prodal. Tehtal je 1404 kg. To vam je bil eksemplar!

(Dalje prihodnjik.)

*

Lan in volna.

Še pred nedavnim časom so se zbirali domači in sosedje ob gorki peči k preji. Pridne ženske roke so kaj urno uravnavale tanke niti lana ali mehke volne in vsakemu je pel brneči kolovrat drugo obljubo. Ta si je želel belo nedeljsko srajco, drugi je zopet mislil na »gvant« za prihodnjo jesen, na tople nogavice in rokavice, dekleta so sanjala o lepih balih. Gospodinja je računala, za koliko vatlov platna ali volnenega blaga bo letošnji pridelek in kdo vse v družini je potreben in bo deležen dela in truda dolgih zimskih večerov. Lepo je bilo!

Dandanes najdemo le še redkokje kakšno lanišče, doma pridelano in predeno volno pa samo še v hribih in še tam vedno redkokje.

Ali ni to škoda? Ni več prijetnih prej, ni več one iskrene domačnosti. Gospodinja nima več skrbi za lanom, pa tudi ne veselja s platnom. Ni ji treba skrinje za shranitev platna, nima pa onih trpežnih duhtečih rjuh, ki so trpele iz roda v rod. Danes se kupijo cenejši, pa toliko manjvredni industrijski proizvodi.

Vse bolj bi se morale naše gospodinje pobrigati za setev lanu, kjerkoli razmere to dopuščajo. Kolovrat, nekdanji ponos in paradni kos bale naših mater ne sme izginiti iz slovenskih kmetijskih domov.

In domača volna? Kako prijetne in predvsem trpežne so nogavice, jopice in druga oblačila iz domače volne. Seveda je bolj komudno, če se kupi vse to v trgovini za par kovačev. Ali pa kaj pomisliš na trpežnost te robe? Delavna obleka naj bo iz trpežnega blaga in tako blago je le iz domače volne. Obleka mora odgovarjati svojemu namenu, topla mora biti za zimo. Kar pa kupiš za nizko ceno v trgovini, ne more imeti vseh dobrih lastnosti. Ker cene največkrat niti daleko ne odgovarjajo kakovosti.

Sedaj pa malo računajmo: ovca da letno prilično 1 kg volne. Iz te množine lahko spleteš en moški telovnik z rokavi ali dva jopiča za šolarje. Ali spleteš tri pare nogavic ali dva para nogavic in 2 para rokavic.

Če kupiš 1 kg fabriške volne v štrengah, te stane 150 do 160 Din. Ker je tanjša, boš rabila 60 do 75 vek za en moški telovnik. Končno pa primerjaj glede toplote in trpežnosti te tri telovnike: v trgovini kupljen, doma spleten iz fabriške volne in onega iz doma predene in pletene volne. Prvi bo zdržal pri delu eno zimo, pa še zeblo te bo v njem. Drugi bo pretrpel morda 2 zime, a oni iz domače volne bo kljuboval štirim zimam in še dalje.

Spomladi volnene pletenine lepo opereš, zakrpaš, spraviš v skrinje ter zavaruješ pred molji, na jesen služijo zopet. Strgane rokave odparaš in spleteš nove, poškodbe zakrpaš z enako volno.

Prepričaj se enkrat o dobroti domače volne, ne bo ti žal. Ne prihraniš samo denar, ampak tudi skrbiš za zdravje svojcev, ker jih vremenu primerno oblečeš.

Vesel bo mož toplega telovnika in trpežnih nogavic, fantki in dekletca pa gorkih jopic, spodnjih hlačk in rokavic.

Pletenje je tako enostavno, da ga zmore vsaka šolarica. Če pa katera naših naročnic želi kakšno pojasnilo, se pa naj oglasi.

— —

Sekanica za nadevan gosji vrat.

Mastno svinjetino (zajca) fino sesekljaj, nato soli in popraj ter dodaj malo fino sekljane in na masti zarumenete čebule. Dobro premesi, predno napolniš v vrat.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 7. novembra so pripeljali šepharji 199 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 14—15, slanina 13—16 Din. Kmetje so pripeljali 11 voz sena po 80—90, 4 otave po 70—75, 1 ovsene slame po 60 Din. Nadalje 18 voz krompirja po 0.80—1.50, 5 čebule 4—5 (česen 10—16), 39 zelja po 1—2 Dfn. Pšenica 2, rž 1.50, ječmen 1.50, oves 1.25—1.50, koruza 1.50, proso 2.50, ajda 1.25, ajdovo pšeno 5 Din. Luščen grah 10—12, celi orehi 6, luščeni 20—26. Kokoš 30—45, piščanci 25—65, raca 18—30, gos 40—80, puran 45—70 Din. Domači zajec 7—35, divji 20—30, srnjak (1 kg) 10—12, jerebice (komad) 12, kljunači 15 Din. Hren 14—16, kislo zelje 4, repa 2 Din. Gobe 1—2 Din. Grozdje 3 do 7, hruške 4—6, jabolka 3—4 Din. Mleko 2—3, smetana 10—12, med 14—20 Din. Suhe slive 8—12 Din. Surovi kostanji 1.50—2, pečeni 4—6, maroni 8 Din.

Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem dne 6. novembra je bilo pripeljanih 314 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 40—60, 7—9 tednov 70 do 100, 3 do 4 mesece 140—250, 5 do 7 mesecev 300—400, 8 do 10 mesecev 450—500, 1 leto 580 do 800 Din. 1 kg žive teže 6—7, mrtve teže 9 do 10 Din. Prodanih je bilo 143 svinj.

*

Samoblozba boljševiškega zdravnika.

V Moskvi je umrl te dni zdravnik Sukov. Zapustil je državnemu pravdniku ljudskega sodišča pismo, katerega vsebino je objavilo časopisje in ki se glasi: »Da sem se zastupil prostovoljno s ciankalijem (eden najhujših strupov), boste zvedeli tudi brez tega pisma. Na

»Zaupajte v usmiljenje božje in mirno pojdite v svoje domove.«

A ljudstvo ni šlo iz cerkve. Nikomur ni bilo za dom. Kakor da ga imel ne bil

Tako hudi časi so bili!

Duhovnik je že davno vernike blagoslovil, razgubljal se je že dim in vonj kadila, a molilci se še vedno niso genili. Strah pred smrtjo, upanje, da so v hiši božji varnejši, sta jih na cerkvena tla prikovala. Ogromno število je zbuvalo pogum, dasi nihče pomagati ni mogel, ako je morilka zamahnila po kom v cerkvi in je umiral na posvečenih tleh.

Najhujše so trpele in drhete matere. Visoko gor k oltarju so dvigale otroke.

»Ne na nas, uboge grešnike, na te se ozri, o Bogi! O Jezus, prijatelj otrok, teh se usmilil! O Marija, žalostna Mati, daj se omehčati, prosi pri Bogu za nas!«

A celo žalostna Mati, Mati usmiljenja, je bridko molčala, kakor ne bi smela slišati prošenj, ne bi mogla, ne smela pomagati.

Bil je grozen čas!

Roka Gospodova je zavihtela bič in ga ni marala sredi kazni ustaviti in odtegniti. Z vso močjo in bridkostjo je moral pasti na grešno, v grozi drgetaloče človeštvo, vsepovsodi je moral rane sekati.

Bil je strašen račun Boga z ljudmi ...

V celicah mestnih samostanov pa so v poznih nočnih urah klečali blede menihi, do smrti utrujeni po vsednevem delu. Na golih tleh so klečali, borili se z Bogom in prosili:

»Usmili se, o Gospod! Prizanesi, o Jezus, prizanesi!«

A kakor bi bilo nebo tudi za njih prošnje in klice gluho!

Vžgal se je plamen jeze božje, brez usmiljenja je žgal, moril, pustošil.

V.

Dominik je vse te mesece prišel le malo iz mesta. Ko je začela črna smrt kositi, je bilo v prvem presenečenju in strahu dovolj dela z raznimi pripravami za obrambo kakor tudi z obolelimi in umrlimi. Potem bolezen mestnega sodnika. Ta je naprtla vse delo gospodu mestnemu pisarju in Dominiku. Nemiri v mestu so tudi zahtevali neprestane pozornosti in paznosti.

Prišle so še druge neprilike in nevšečnosti. Ko je Dominik po izbruhu kuge dva, trikrat jezdil na Hajdino, je opazil, da ga ljudje, ki so ga poprej zmerom prijazno pozdravljali — izvzemši nekaj fantov, ki so pač vsakogar mrzeli, kdor je v njihovo

Po ostankih okostja se je moglo presoditi, da je bila tam pokopana kakih 10 let stara deklica. Pri njej so našli mnogo steklenih stvari, kar kaže, da je bila visokega in bogatega rodu. Nadalje je bila tu celotna zbirka igračk, sličnih našim upodobljenim živalim, potem modre in zelene igralne značke, rači podobna ptica iz gline in dve skledici v velikosti žepne ure. Po dobi, v kateri je tista deklica umrla, se sodi, da je starost teh igračk kakih 1500 let.

Brzojavka. Mesar je pri nekem kmetu kupiti svinjo. Ker kmeta ni bilo doma, je svinjo prodala njegova žena, a pod pogojem, ako bo

lističu, katerega sem pustil v svojem stanovanju, so zabeležene besede: »Kaznujem se sam radi ene napake.« Za te besede sem dolžen v oči gled zakonu pojasnitev. Nekeč je prišla k meni soproga profesorja in mi je tožila radi bolečin v zgornji ustnici. Pri natančnejšem pregledu sem odkril nezmatno oteklino, ki se mi je zdela sumljiva. Izprašal sem bolnico in jo prosil, naj mi pokaže barvilo za ustnice. Natančna razkrojila barvila so dokazala, da je sredstvo lepotečenja sestavljeno iz konjske masti. Bilo je to v času, ko je zavživalo rusko prebivalstvo v letu trajanja lakote konjsko meso. V barvilu so bili bacili smrkavosti. Konjska smrkavost je grozna bolezen, ki preide tudi na človeka in koje zaključek je vsikdar — smrt! Naročil sem k sebi g. profesorja, mu razložil ženin položaj in mu dal tudi nasvet, katerega je izpolnil. Mož se je podal domov in je dal svoji nič hudega sluteči ženi ciankali. Izstavil sem mrtvoogledno izpričevalo, ki se je glasilo, da je umrla ženska vsled kapi. Gospod profesor ni danes več med živimi in mu ne more škodovati moje priznanje.

Slušaj profesorjeve žene me je napotil, da sem ravnal z vsemi bolniki, ki so se zatekli k meni z neozdravljivimi boleznimi, na enak način, da bi jih rešil mučne smrti. Vi kot državni pravdnik že veste, da nisem jaz prvi, ki sem prišel na umor iz usmiljenja. Poznam mnogo poklicnih tovarišev, ki so z menoj istega mnenja. Težko je, neozdravljivemu bolniku razkriti istino. Ravnotako je nemogoče, prepustiti odločitev za umor reveža sorodnikom ali prijateljem. Vsa ta razmišljanja so me pripravila do spoznanja, da sem obračunal kar sam z žrtvami neozdravljivih bolezni, ne da bi bil koga vprašal. Zastrupljal sem tako bolnike in izstavljal napačna potrdila o vzroku smrti.

Pred dnevi je umrla bolnica Nataša, po mojem spričevalu na srčni kapi. V resnici pa sem jo zastrupil. To je bil moj 40. umor. Ugotovil sem oteklino raka in sem bil mnenja, da bi bila ope-

racija itak brezuspešna. Ko sem pa pozneje raztelesil truplo, sem odkril grozno zmoto. Oteklina je bila čisto nedolžnega značaja. Nataša je bila moja nevesta, vendar to ne spada k stvari. Podal sem se k duhovniku in sem se mu spovedal slučaja. Dobri stavec je omedlel, ko je čul strašno izpoved. Ali ni vseh 40 umorov strašna zmota in greh, nad katerega odpuščanjem sem obupal!

*

OBČNI ZBOR MARIBORSKE PROSVETNE ZVEZE

se vrši v četrtek, 26. novembra, v Mariboru v dvorani Prosvetne zveze v Zadrugi gospodarski banki. Začetek občnega zbor ob 10. uri predpoldna. Društva, pošljite svoje zastopnike!

Krščanska ženska zveza v Mariboru priredi v nedeljo dne 15. novembra ob pol petih popoldne v dvorani Prosvetne zveze proslavo 700letnice smrti sv. Elizabete. Vljudno vabimo vse članice, člane in prijatelje, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. Vstopnice se dobijo pri vseh gospah odbornicah. — Odbor.

Opolnica. Katoliško prosvetno društvo pripravlja za dogleden čas, najbrž že dne 15. novembra, krasno ljudsko igro »Mlinar in njegova hča«. To bo v novi seziji že druga predstava. Pred predstavo nastopi pevski zbor. Vsi prijatelji poštene zabave prijazno vabljeni!

Hala Nedelja. Velika tombola se vrši v nedeljo dne 15. novembra točno ob treh popoldne v Društvenem domu ob vsakem vremenu. Nad 300 krasnih dobitkov, kakor vreče moke, obleke, perilo, podplati itd. Vabljeni vsi od blizu in od daleč! Ne zamudite tako ugodne prilike!

Središče ob Dravi. V nedeljo dne 15. novembra priredi tukajšnji Ljudski oder v Društvenem domu krasno narodno igro s peljem »Do-

men« v petih dejanjih. Vabimo k obilni udeležbi. Začetek ob 7. uri zvečer. — Naše društvo »Središka prosveta« je imelo dne 25. oktobra svoj redni letni občni zbor, združen s predavanjem g. Mihelčiča o zavarovanju. Tri ure trajajoči občni zbor je pokazal, koliko je društvo v pretečenem poslovnem letu storilo za ljudsko prosveto. Samo nekaj števil. Članov ima 167. Odseki: Fantovska Sloga, dekliška Vigred, dramatični Ljudski oder, tamburaški, pevski. Društvo je imelo pod predstvom kaplana Andreja Stakne 12 odborovih sej, odsekovi odbori pa 30 sej. Poučnih predavanj je bilo 32, med temi 9 s skioptičnimi slikami, fantovski odsek je imel še posebej 16 sestankov, dekliški pa 7. Dramatičnih nastopov je bilo 12. Priredili smo tudi prosvetno akademijo, proslavili očetov in materin dan z izbranim sporedom. Vaj za razne nastope je bilo nad 100. Denarnega prometa je bilo 23.666 Din. Dopisov 150. Že te številke kažejo, koliko ur, namenjenih počitku, je morala žrtvovati navdušena mladina da je te uspehe dosegla kljub vsakokratnim nasprotovanjem. Izvoljen je bil stari odbor.

*

Predsednikovi milijoni.

Avguštin Leguia, ki je bil 15 let neomejen diktator južnoameriške države Peru, tiči že pol leta v ječi, ki je oddaljena komaj 100 m od predsednikove palače, kjer je izvrševal poprej svojo visoko službo.

Kakor njegov slavni prednik, prvi španski zmagovalc države Peru, Pizarro, je sanjal tudi Leguia o bogati in močni državi. Balzamirano truplo Pizarro počiva v stekleni krsti v katedrali peruanskega glavnega mesta; Leguia in njegov sin pa preišljujeta vsak v svoji zaporni celici o minljivosti prosvetne sreče.

Peruanske oblasti se trudijo, da bi izsledile težke milijone, katere je naložil ter skrnil predsednik Leguia po inozemskih bankah. Doslej so bila vsa tozadevna povpraševanja zamanj in zaprti Leguia se brani trdovratno, da bi o naložbi kaj izpovedal ter izdal.

mož s prodajo zadovoljen. Naslednji dan je mesar prejel sledečo brzojavko: »Strinjamo se s prodajo svoje žene po dve liri za kilogram žive teže. Jo pošljem jutri.«

Vandrovec je potkal na vrata: »Gospa, holan sem. Zdravnik mi je dal tole medicino, pa je ne morem vzeti, je dejal ter ji pokazal steklenico. — Gospa: »Ubožec. Zlico rabite in kozarec vode, kajne?« — Vandrovec je odkimal: »Ne, radi tega bi vas ne nadlegoval. Toda, zdravilo moram jemati po kosilu. Gospa, ali vam je morda kaj od opoldne ostalo?«

Noče delati. Len dijak (pri sebi): »Danes

vas in med njihova dekleta silil — gledajo po strani, skoro sovražno.

In res je hajdinski krojač in godec Martinek Mlakar, daleč naokoli znan dobrovoljček in šaljivec, ki so ga bile polne vse gostilne in je vse slišal in izvedel. Rajavca opozoril, naj gospod Dominik rajši ne prihaja več v vas. Zakaj ljudje se boje, da bi zanesel med nje strup črne kuge.

Rajavec se izprva za svarilo ni mnogo zmenil. A ko je nekaj ljudi nenadoma zbolelo tudi na Hajdini, nekaj jih umrlo, so mnogi, zlasti moška mladina, naravnost in odkrito govorili, da je pisarjev fant, ki se pri Rajavcu ženi, bolezen iz mesta prinesel. In so grozili, da mu poti na Hajdino ne bodo več posebno prijetne.

Martinek je Rajavca posvaril še resneje. Dasi pijanček, ni bil nevhaležen za dobrote, ki so jih sprejemali otroci in žena od Rajavčevih, ko so pomanjkanje trpeli, ker se je on po gostilnah klatil in še tisto malo, kar je zaslužil, zapravil in zapil. Zadnji časi, umiranje krog njega, ga je naredilo resnejšega, za dobro dovtetnejšega. In je hotel nekaj dobrega storiti tudi Rajavčevim in Dominiku, ki ga je zaradi njegovega vedrega in priljudnega značaja rad imel.

Tedaj je Rajavec res prosil Dominika, naj nekaj časa ne prihaja. Saj ve, kako je vse razburjeno, vse

brez uma, za vsako nepremišljeno dejanje kakor nikoli poprej pripravljeno.

A mladenič se je čudil: »Da bi se bal Nikoli se nisem, v teh časih še manj. Saj slednji dan zrem smrti v oči.«

A Rajavec je govoril, kako ga gledajo sosedi že skoro vsi po strani. In ne bi imel rad ne zaradi sebe in svojih, ne zaradi brata župnika, če bi nastalo res sovrašтво vse vasi zoper njega in njegove. In da je krojač Martinek, ki mnogo sliši in izve, govoril to in to. In gotovo ne brez vzroka.

Naposled se je Dominik vdal, dasi s težkim srcem.

Ko je jezdil nazaj v mesto, je sedel Martinek ob oknu svoje raztrgane kočje in je sinčku hlače krpal — najbolj strgani v vasi so bili vedno njegovi otroci.

Dominik je pred oknom konja ustavil.

»Mlakar, ali bi mi storili veliko uslugo?«

»Rad, gospod, če takle krojaček more takemu gospodu kaj storiti.«

»Ako bi v prihodnjih časih ne prijezdil več ven, pa bi se pri Rajavcu kaj posebnega dogodilo, recimo, da bi Rozka zbolela — zakaj nihče ne ve danes, kaj nam prinese jutrišnji dan — ali bi zakurili na Rajavčevi njivi ob cerkvi tri ognje?«

»Rad, gospod Dominik. Rajši bi pa imel, če ne bo potrebno.«

Moj namen je bil dvojen: Dobiti več vpogleda v gospodarske, socialne in politične razmere onkraj meje, drugič pa tudi zato, ker sem po rodu Korošec in mi je bilo veliko ležeče n tem, da bolje spoznam one kraje, ki so bili nekdanj slovenski.

Ni mi žal stroškov, ki so bili s tem potovanjem združeni. Nabral sem si dovolj gradiva, ki ga bodem lahko s pridom uporabil pri pouku v ljudski, še bolj pa pri pouku v kmetijsko-nadaljevalni šoli, kar je bil tudi moj namen.

Poučno potovanje je trajalo od 22. do včerajšega 24. septembra tega leta.

Odhod v Celovec.

Dne 22. septembra smo se odpeljali ob 8. uri zjutraj iz Dravograda proti Celovcu. Vseh ekskurzistov je bilo 34. Priglašenihi je bilo seveda več, toda radi slabega vremena so ostali drugi doma. Zastopani so bili vsi okraji, izjemo je tvoril le marenberški okraj. Zakaj, tega ne vem.

Naglasiti moram, -a so bili obmejni organi naši kakor nemški, prav prijazni in uslužni.

V Pliberku in ves čas do Celovca so vstopali v naš vagon tudi drugi potniki — večinoma koroški Slovenci. Seveda smo skušali s njimi priti v razgovor. Spočetka je bilo bolj težavno — Korošec je sprva do tujca nezaupljiv, toda ko vidi, da človeku lahko zaupa, je odkrit ko malokdo — ko pa so videli, da smo v vagonu večinoma sami Slovenci Jugoslovani, se jim je razvezal jezik. Vprašali smo nekoga posestnika, ki je vstopil v vagon, če zna slovenski. On pa je odgovoril sledeče: »Slovenski bolj znamo ko nemški, saj smo vendar Slovenci.«

Tožili so nam čez velika bremena, ki jih morajo nositi danes kmetje v Avstriji. Posebno davki jih tarejo. Seveda sem se jaz takoj tudi zanimal za šolstvo. Mož, s katerim sem se razgovarjal, se je pritoževal čez način pouka v tamošnjih osnovnih šolah. Pravi, da že v početku preveč forsirajo nemščino. Ko pa deca izstopi iz šole, ne zna ne nemški in ne slovenski.

Med pogovorom je hitro minil čas in prišli smo v Celovec. Pred kolodvorom nas je pričakoval g. ing. Sandner, ki nas je pozdravil v imenu deželnega kulturnega sveta.

PRI SLABOSTI.

Par kapljic Fellerjevega, bolečine pomirjajočega Elsaftida na sladkorju ali v mleku, je še zmeraj pomagalo. To varuje tudi pred krči, kašljem, hripavostjo itd. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsaftig, Savska banovina. Fl. 5.

Ogled mlekarne.

Par korakov od kolodvora se nahaja centralna mlekarina za spodnji del Koroške — Unterkärntner Molkerel. Ima pa še drugod po Koroškem 6 filijalk. Dnevna dobava mleka znaša 7000 litrov. Od tega gre za sir in za maslo 3000 litrov. Seveda ima za vse to izdelovanje potrebne moderne stroje. Po ogledu je nas vodstvo pogostilo z kruhom, sirom, maslom in kakavom.

Odhod iz Celovca.

Takoj nato smo se odpeljali z avtobusom, ki ga je dala na razpolago avstrijska uprava brezplačno, iz Celovca. Zanimivo je, da je vozil avto po vseh glavnih ulicah Celovca, tako da smo lahko videli najlepše dele mesta. Vožnja iz Celovca proti Brežam je bila prav prijetna. Cesta je do St. Vida asfaltirana. Pa tudi ostali del ceste, ki ni asfaltiran, je v prav dobrem stanju. — Kaj smo čutili, ko smo se vozili mimo Gospe Svete in knežjega kamna, si lahko mislite!

Najprvo smo se ustavili v Gösselingu pri posestniku Rainerju, ki je oddaljen od glavne ceste okrog ¾ ure. Mož ima veliko posestvo. Razkazal nam je vse hleve in mi smo se čudili, koliko živine reši. V hlevih, ki so vzorni, smo našli 72 krav, 16 telet in 21 volov.

Mlečnost krav je visoka. Povprečno je dosegel s pravim krmljenjem 2546 kg mleka na leto od krave. (Mleka ne merijo, ampak tehtajo, kar je seveda bolj praktično.) Nato smo se podali na posestvo Gasselhof — Gruber. Tukaj nam je gospa razkazala modern svinjski hlev. Hlev je nizek in ves iz lesa, zato po zimni toploti in suh. Korita so tudi lesena in narejena tako, da se dajo obračati in jih je zato lahko očistiti. Hrana za svinje sveža, razen krompirja seveda. Našli smo 81 svinj. Merjasec je 380-kg težak. Ogledali smo si na-

dalje, kako pripravljajo krmo za ensilažo, tako da imajo potem skozi vso zimo zeleno krmo in to navadno do spomladi, ko že lahko zopet na prostem dobijo svežo krmo. Tudi hlev za živino smo si ogledali. Gnojnična jama je zanimiva radi tega, ker ima posebno napravo, ki pomeša gnoj in gnojnico tako, da lahko kar oboje naenkrat spravijo na travnike in njive. Oranje se vrši z motorjem.

Po ogledu smo se zopet vrnili na glavno cesto in se peljali naprej. V kraju Latschach je nam posestnik Rainer razkazal svoje gospodarstvo. Ima 60 glav živine, med temi je 12 krav. Vodi kombinirano gospodarstvo. Torej polaga važnost na pridobivanje mleka in mesa. Posebno mnogo reši volov, katere, ko so dovolj spitanji, spravlja na dunajski trg. Mleko, kar se ga ne porabi za ljudi, dačo svinjam, ki jih ima tudi veliko število.

Proti večeru pa smo si ogledali ogromno gospodarstvo, ki ga poseduje g. Pfunder v Möblingu in Althofenu. Hlevi so vzorni, čisti in svetli. V teh hlevih stoji 240 glav debele in dobre molznice z visoko mlečnostjo. Povprečna mlečnost krav na leto 3030 kg, kar je vsekako veliko. V hlevih je vse čisto, brez vsakega smradu. Posebno veliki in lepi so se nam videli biki — trije po številu. Same težke živali. Da ima tudi vzorne svinjske hleve, se razume samo ob sebi. V njih se nahaja nad 200 svinj.

Ob koncu ogleda nam je priredil večerjo. Pred večerjo pa je nam g. ing. Laggner predaval o temi: »Marijadvorska živina s posebnim ozirom na rejske prilike in delovanje rejskih organizacij.« Da se je po predavanju še tudi razvila debata, je samo ob sebi razumljivo. Ni moj namen, da bi se spuščal v posameznosti, to bo itak storil g. ekonom Wernig v strokovnih listih — jaz opišem le splošen potek ekskurzije. G. ing. nam je razdelil tudi tiskana poročila »Zveze marijadvorskih živinorejskih zadrug« (Bericht des Kärntner Landes-Blondrich Zuchtverbandes für die Jahre 1929 und 1930). Omenim naj le, da je v glavni zvezi včlanjenih 20 živinorejskih zadrug. Pojasnil nam je tudi, kako se naj vodi rodovnik in druge knjige, ki so potrebne za uspešno delovanje zadrug. Pred večerjo nas je še enkrat pozdravil g. ing. Sandner v ime-

surovo maslo je sveže in skoro tako sladko kakor olivno olje.«

Tedaj se je skopuh spoprijel do prodajalca olja in ga je vprašal, če ima dobro olje. In prodajalec je trdil: »Moje olje je izborno, skoro tako svetlo in čisto je kakor voda.«

Zdaj je rekel nadskopuh skopuhu: »Ali vidiš, da je voda najboljša, zato ti bodem doma postregel s čašo sveže vode.«

Skopuh je uvidel, da potovanja ni napravil zaman in da se je še marsikaj naučil.

Starost otroških igrač. Pred nekaj leti so izkopali pri Wormsu v Nemčiji ostanke rimskega otroškega groba. Grob je bil poln igrač.

premolili dneve in noči, proseč Boga usmiljenja in pomoči.

Večkrat se je zdela kaka hiša povsem izumrla. Prišla je na sporočilo solicatorja za okužene in umrle mestna komisija, ki bi naj hišo zaprla, na hišna vrata začrtala križ, znamenje, da je smrt tukaj povsem zagospodovala, naj nihče v njeno last ne sili. A ko so preiskovali sobe, ki so jih morali večkrat s silo odpirati, so našli marsikdaj v njih še žive stanovalce. Navadno ženske, mnoge že poprej samotarke, ki so se sedaj v strahu pred okuženjem povsem od sveta odločile; druge, bivše lahkoživke, zdaj do kosti posušene od posta, od groze pred smrtjo in večnostjo. Napol blazne so se stiskale v kote kakor otroci, ki jim nevarnost ali kazen preti. Na kolena so padala pred gospode komisarje, roke dvigale, obupno kričale ali s slabotnim glasom stokale:

»Usmiljenje! Usmiljenje!«

K tem je poslala gosposka duhovnika. Naj jih z blago besedo pomiri, naj obudi v njih spet življenja in razuma luč, ki je v shiranem, onemoglem telesu le še slabo tlela, kakor samotna in slabotna iskra pod pepelom.

Bil je hud čas.

Kaj čudo, če je v minoritskem zvoniku skoro vsakih štirinajst dni zapel zopet mrtvaški zvon. Po prvih tednih moritve sicer mrličem niso več zvonili:

preveč jih je bilo. A če je umrl kateri samostanske družine, so zazvonili ter s tem naznanili, da je spet pal eden neustrašenih bojevnikov zoper vsemogočno morilko. Devetkrat je v tistih strašnih mesecih ta zvon zapel.

Bil je hud čas.

A glej, kakor so bile polne krčme, so se polnile tudi cerkve. Kakor so na voglih ulic, na trgih in na cestah postajali krivi preroki, ljudi k veselju in uživanju vabili in zapeljevali, tako so jih drugi z gorečo besedo k pokori klicali.

»Ponižajmo se pred Vsemogočnim! Strahotno je zamahnila njegova roka, neusmiljeno je zadel bič njegove jeze. Delajmo pokoro, sicer nas vse uniči.«

In so se polnile cerkve, da so bile pretesne. Druge leta so spovedali očetje kapucini po 30.000 vernikov, sedaj so jih imeli v enem mesecu skoro deset tisoč. Na golih kolenih so preklečali moleče ure in ure in po pol dneve. Od velikih vrat do velikega oltarja so drsali na golih kolenih: naj bi pogledal Bog milostno njih pokorenje, naj bi prizanesel, grozne čase odvrnil!

Duhovniki so z verniki molili ure in ure. Zaradi rešnje krvi Gospodove, zaradi sedem bridkih žalosti Marijinih so klicali usmiljenje božje na zbegani narod.

nu deželnega kulturnega sveta. Želel je, da bi vsaj na tem polju — živinoreja marljadvorske pasme — bilo delovanje skupno. Nekaj pojasnil sta nam dala tudi gg. Pfunder in Nagel. G. Pfunder nam je tudi s ponosom pokazal sliko bika, ki ga je bil prodal. Tehtal je 1404 kg. To vam je bil eksemplar!

(Dalje prihodnjik.)

*

Lan in volna.

Še pred nedavnim časom so se zbirali domači in sosedje ob gorki peči k preji. Pridne ženske roke so kaj urno uravnavale tanke niti lana ali mehke volne in vsakemu je pel brneči kolovrat drugo obljubo. Ta si je želel belo nedeljsko srajco, drugi je zopet mislil na »gvant« za prihodnjo jesen, na tople nogavice in rokavice, dekleta so sanjala o lepih balih. Gospodinja je računala, za koliko vatlov platna ali volnenega blaga bo letošnji pridelek in kdo vse v družini je potreben in bo deležen dela in truda dolgih zimskih večerov. Lepo je bilo!

Dandanes najdemo le še redkokje kakšno lanišče, doma pridelano in predeno volno pa samo še v hribih in še tam vedno redkokje.

Ali ni to škoda? Ni več prijetnih prej, ni več one iskrene domačnosti. Gospodinja nima več skrbi za lanom, pa tudi ne veselja s platnom. Ni ji treba skrinje za shranitev platna, nima pa onih trpežnih duhtečih rjuh, ki so trpele iz roda v rod. Danes se kupijo cenejši, pa toliko manjvredni industrijski proizvodi.

Vse bolj bi se morale naše gospodinje pobrigati za setev lanu, kjerkoli razmere to dopuščajo. Kolovrat, nekdanji ponos in paradni kos hale naših mater ne sme izginiti iz slovenskih kmetijskih domov.

In domača volna? Kako prijetne in predvsem trpežne so nogavice, jopice in druga oblačila iz domače volne. Seveda je bolj komudno, če se kupi vse to v trgovini za par kovačev. Ali pa kaj pomisliš na trpežnost te robe? Delavna obleka naj bo iz trpežnega blaga in tako blago je le iz domače volne. Obleka mora odgovarjati svojemu namenu, topla mora biti za zimo. Kar pa kupiš za nizko ceno v trgovini, ne more imeti vseh dobrih lastnosti, ker cene največkrat niti daleko ne odgovarjajo kakovosti.

Sedaj pa malo računajmo: ovca da letno prilično 1 kg volne. Iz te množine lahko spleteš en moški telovnik z rokavi ali dva jopiča za šolarje. Ali spleteš tri pare nogavic ali dva para nogavic in 2 para rokavic.

Če kupiš 1 kg fabriške volne v štrencih, te stane 150 do 160 Din. Ker je tanjša, boš rabila 60 do 75 vek za en moški telovnik. Končno pa primerjaj glede toplote in trpežnosti te tri telovnike: v trgovini kupljen, doma spleten iz fabriške volne in onega iz doma predene in pletene volne. Prvi bo zdržal pri delu eno zimo, pa še zeblo te bo v njem. Drugi bo pretrpel morda 2 zime, a oni iz domače volne bo kljuboval štirim zimam in še dalje.

Spomladi volnene pletenine lepo opereš, zakrpaš, spraviš v skrinje ter zavaruješ pred molji, na jesen služijo zopet. Strgane rokave odparaš in spleteš nove, poškodbe zakrpaš z enako volno.

Prepričaj se enkrat o dobroti domače volne, ne bo ti žal. Ne prihraniš samo denar, ampak tudi skrbiš za zdravje svojcev, ker jih vremenu primerno oblečeš.

Vesel bo mož toplega telovnika in trpežnih nogavic, fantki in dekletca pa gorkih jopic, spodnjih hlačk in rokavic.

Pletenje je tako enostavno, da ga zmore vsaka šolarica. Če pa katera naših naročnic želi kakšno pojasnilo, se pa naj oglasi.

— —

Sekanica za nadevan gosji vrat.

Mastno svinjetino (zajca) fino sesekljaj, nato soli in popraj ter dodaj malo fino sekljane in na masti zarumenete čebule. Dobro premesi, predno napolniš v vrat.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 7. novembra so pripeljali šeparji 199 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 14—15, slanina 13—16 Din. Kmetje so pripeljali 11 voz sena po 80—90, 4 otave po 70—75, 1 ovsene slame po 60 Din. Nadalje 18 voz krompirja po 0.80—1.50, 5 čebule 4—5 (česen 10—16), 39 zelja po 1—2 Dfn. Pšenica 2, rž 1.50, ječmen 1.50, oves 1.25—1.50, kuzuza 1.50, proso 2.50, ajda 1.25, ajdovo pšeno 5 Din. Luščen grah 10—12, celi orehi 6, luščeni 20—26. Kokoš 30—45, piščanci 25—65, raca 18—30, gos 40—80, puran 45—70 Din. Domači zajec 7—35, divji 20—30, srnjak (1 kg) 10—12, jerebice (komad) 12, kljunači 15 Din. Hren 14—16, kislo zelje 4, repa 2 Din. Gobe 1—2 Din. Grozdje 3 do 7, hruške 4—6, jabolka 3—4 Din. Mleko 2—3, smetana 10—12, med 14—20 Din. Suhe slive 8—12 Din. Surovi kostanji 1.50—2, pečeni 4—6, maroni 8 Din.

Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem dne 6. novembra je bilo pripeljanih 314 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 40—60, 7—9 tednov 70 do 100, 3 do 4 mesece 140—250, 5 do 7 mesecev 300—400, 8 do 10 mesecev 450—500, 1 leto 580 do 800 Din. 1 kg žive teže 6—7, mrtve teže 9 do 10 Din. Prodanih je bilo 143 svinj.

*

Sameobložba boljševiškega zdravnika.

V Moskvi je umrl te dni zdravnik Sukov. Zapustil je državnemu pravdniku ljudskega sodišča pismo, katerega vsebino je objavilo časopisje in ki se glasi: »Da sem se zastupil prostovoljno s ciankalijem (eden najhujših strupov), boste zvedeli tudi brez tega pisma. Na

»Zaupajte v usmiljenje božje in mirno pojdite v svoje domove.«

A ljudstvo ni šlo iz cerkve. Nikomur ni bilo za dom. Kakor da ga imel ne bil

Tako hudi časi so bili!

Duhovnik je že davno vernike blagoslovil, razgubljal se je že dim in vonj kadila, a molilci se še vedno niso genili. Strah pred smrtjo, upanje, da so v hiši božji varnejši, sta jih na cerkvena tla prikovala. Ogromno število je zbuvalo pogum, dasi nihče pomagati ni mogel, ako je morilka zamahnila po kom v cerkvi in je umiral na posvečenih tleh.

Najhujše so trpele in drhete matere. Visoko gor k oltarju so dvigale otroke.

»Ne na nas, uboge grešnike, na te se ozri, o Bogi! O Jezus, prijatelj otrok, teh se usmilil! O Marija, žalostna Mati, daj se omehčati, prosi pri Bogu za nas!«

A celo žalostna Mati, Mati usmiljenja, je bridko molčala, kakor ne bi smela slišati prošenj, ne bi mogla, ne smela pomagati.

Bil je grozen čas!

Roka Gospodova je zavihtela bič in ga ni marala sredi kazni ustaviti in odtegniti. Z vso močjo in bridkostjo je moral pasti na grešno, v grozi drgetaloče človeštvo, vsepovsodi je moral rane sekati.

Bil je strašen račun Boga z ljudmi ...

V celicah mestnih samostanov pa so v poznih nočnih urah klečali blede menihi, do smrti utrujeni po vsednevem delu. Na golih tleh so klečali, borili se z Bogom in prosili:

»Usmili se, o Gospodi Prizanesi, o Jezus, prizanesi!«

A kakor bi bilo nebo tudi za njih prošnje in klice gluho!

Vžgal se je plamen jeze božje, brez usmiljenja je žgal, moril, pustošil.

V.

Dominik je vse te mesece prišel le malo iz mesta. Ko je začela črna smrt kositi, je bilo v prvem presenečenju in strahu dovolj dela z raznimi pripravami za obrambo kakor tudi z obolelimi in umrlimi. Potem bolezen mestnega sodnika. Ta je naprtla vse delo gospodu mestnemu pisarju in Dominiku. Nemiri v mestu so tudi zahtevali neprestane pozornosti in paznosti.

Prišle so še druge neprilike in nevšečnosti. Ko je Dominik po izbruhu kuge dva, trikrat jezdil na Hajdino, je opazil, da ga ljudje, ki so ga poprej zmerom prijazno pozdravljali — izvzemši nekaj fantov, ki so pač vsakogar mrzeli, kdor je v njihovo

Po ostankih okostja se je moglo presoditi, da je bila tam pokopana kakih 10 let stara deklica. Pri njej so našli mnogo steklenih stvari, kar kaže, da je bila visokega in bogatega rodu. Nadalje je bila tu celotna zbirka igračk, sličnih našim upodobljenim živalim, potem modre in zelene igralne značke, rači podobna ptica iz gline in dve skledici v velikosti žepne ure. Po dobi, v kateri je tista deklica umrla, se sodi, da je starost teh igračk kakih 1500 let.

Brzojavka. Mesar je pri nekem kmetu kupiti svinjo. Ker kmeta ni bilo doma, je svinjo prodala njegova žena, a pod pogojem, ako bo

Kljub težavni izpremibi usode pa predsednik ni izgubil zaupanja v zvezdo sreče. Že enkrat se je nahajal v položaju, ko je viselo njegovo življenje na niti. V drugem letu predsedovanja ga je zajela vstaška tolpa. Gnali so ga na trg neodvisnosti, kjer je že čakala vrsta strelcev, ki bi naj izvršila nad predsednikom smrtno obsodbo. Vodja vstašev je ponudil predsedniku kos papirja, katerega naj podpiše pred ustrelitvijo. Bila je to listina, v kateri se odreka Leguía predsedniškemu mestu. Leguía je vzel pero v roke, a mesto, da bi bil podpisal, je začel razgovor z uporniki. Znal je zavijati besede tako zanimivo, da je preteklo četrt ure. Med tem so se že bile približale vladi vdane čete. Na smrt obsojeni predsednik je bil oproščen, pač pa so postrelili takoj zajete upornike!

*

Napovedi o koncu sveta.

Indijska napoved.

Strah pred koncem sveta je splošen, a nastopa po raznih deželah tolikokrat v izrodkih. V Indiji, v templju v Benares je kakor naprstnik velika piramida iz 64 čisto tankih zlatih ploščic. Piramido je postavil sam Brahma in se imenuje »popok sveta«. Po svetih predpisih morajo svečeniki dograditi piramido. Ko bo ta gotova, bo konec sveta. Ta od boga zaukazana naloga je računsko čudo. Že tisočletja se trudijo duhovniki, da bi izpolnili prerokov ukaz, ne da bi se bili doslej le količkaj približali zaželjenemu cilju. — Brahma je izdal za rešitev omenjene naloge natančne predpise, ki so ti-le: Piramido iz 64 majhnih, na sredini preluknjanih in na širino zaokroženih ploščic, ki so na zgoraj in na spodaj vedno manjše, je treba zgraditi s pomočjo dveh nadaljnjih šivank. Od ene šivanke, na kateri so zložene ploščice, jih je treba prestaviti na drugi dve šivanki. Ta prestava ploščic se mora tako izvršiti, da se ved-

PRAZNOVERNOST NAŠIH STARIH.

Res se nam danes čudno zdi, če pomislimo, da se je že nedavno verovalo v čarovnice in da so zadnje grmade zaplamtele kot viden znak te kužne bolezni.

Vsled velikega napredka kulture naletimo v današnjem življenju na mnoge izraze, ki nas spominjajo na ono dobo.

Vzemimo n. pr. izraz »Hexenschuss«, ki se v običajnem življenju dostikrat rabi, a ki bi naj pomenil bolezen v križu. Prej, dokler se ni znalo za pravi vzrok teh osjetljivih bolečin, ki običajno nenadoma nastopajo z velikimi bolečinami v kosteh in križu, in gotovo je cenjeni čitatelj že na sebi občutil, to se je pripisalo demonskim močem čarovnic. Da se mi sedaj rešimo teh bolečin, vzamemo Aspirin tablete, v onem času so se morale te osebe podvreči velikanskim mukam: stavljanju v razgrete peči. Pred vratmi teh peči je stala rodbina teh nesrečnih bolnikov, izgovarjajoč čarobno formulo: »Tako te porivamo v peč, a v imenu božjem pridi ven očiščen vseh čarovnij in slabega duha.«

Srečne se lahko smatramo, da nas je današnja doba napredka in znanosti rešila takih muk in omogočila rešiti takih bolečin z enostavnim vzemanjem preizkušnega sredstva, kakor so Aspirin tablete.

no sname le ena ploščica in se prenese ali na prosto iglo ali položi na širšo ploščico. Za dokončanje te zgradbe bo potrebnih 20, 293, 775, 907, 454, 375 prenosov. Ako bi rabili svečeniki za en prenos le 5 sekund, bi bilo na dan mogočih 17.000 prenosov, torej v enem letu 6,307.200. Za dokončanje naloge bi bila potrebna doba 3, 217, 395, 650, 177 let in od tega je pretekla doslej niti omenka vredna malenkost.

Prerokovanje o koncu sveta v raznih dobah.

Vedno so bili na svetu ljudje, kojih trgovska živahnost se je v letih pred napovedanim koncem sveta podvojila, da početvorila in so zaslužili radi nikoli uresničenih nesreč velikanska premoženja. Na Kitajskem si je izmislil nekdo, tiskati bankovec za drugi svet. Drugi je zopet izdajal časopis o poslednji sodbi. List je vseboval namigljaje in nasvete za čase ob koncu sveta.

Veliko strahu so povzročevale prerokbe o koncu sveta okrog leta 1000.

Zvezdoslovec Stöffler je izračunal, da bo 2. februarja 1524 drugi vesoljni potop. Cesar Karl V. je pustil prerokbo v Španji preizkusiti, odkoder se je raznesla nesrečna vest po Nemčiji in širila strah in grozo. Na Nemškem, Francoskem in Španskem so zapuščali ljudje hiše ter posestva in so se izseljevali na hribe. Predsednik Auriol v francoskem mestu Toulouse je pustil zgraditi drugo Noetovo barko in jo je preskrbel obilno z živežem. Njegovemu vzgledu so sledili menihi samostana Lehum, ki so svojo ladjo postavili na zelo visoki podstavek in so se vežbali vsako popoldne v veslanju po zraku.

Konec sveta in »prosvitljena« doba.

Glede strahu pred koncem sveta ni prav ničesar spremenila današnja »prosvitljena doba«. Še vedno je dovolj ljudi, ki so ohranili v dobi stalno napredujoče znanosti ter tehnike na skrivnem strah pred koncem sveta. Le na ta način se da razložiti dejstvo, da je bilo v 20. stoletju v Belgiji ustanovljeno »društvo o koncu sveta«, ki šteje zelo veliko članov. Posamezni udje se imenujejo »črnogledi«, in pričakujejo od ustanovitve organizacije po Viljemu Millerju v Pittsburgu leta 1831 vsako leto konec sveta. Dne 9. junija 1928 so bili po več mestih in vaseh na Portugalskem prepričani o sodnem dnevu. Mnogo praznovernežev je umrlo od razburjenja. Hude posledice je imela prerokba o koncu sveta aprila leta 1843 po mestih vzhodne in zapadne Amerike. Razburjenje je toliko naraščalo, da so moške pobijali žene, ker niso hotele verjeti prerokbi. Ker so ljudje tedaj lahkomišelnostno razmetavali denar in imetje, so živeli pozneje v veliki bedi, pomanjkanju in stiskah.

Vesele zgodbe o koncu sveta.

Čeravno ni poglavje o napovedbali glede konca sveta v zgodovini nič kaj razveseljivo, so vendar bile tudi te prerokbe večkrat spremljane od smešnih

»Tudi jaz. A saj veste, kaki so časi. Torej boste? Naročim v mestu, na gradu, da bodo pazili. Vzemite, prosim, to malenkost. Nič se ne branite: ženo imate in otroke.«

»Za te vzamem. Bog vam povrne, gospod!«

Od tedaj je prihajal sin mestnega pisarja pogostoma na ptujski grad. Ako ni mogel čez dan, ves dan zaposlen, je gotovo prišel zvečer.

Takoj drugi dan po pogovoru s krojačem in po stovesu od Rozke, ki ji je povedal, da zaradi njene in svoje časti, ker bi po morebitnem spopadu s fanti obeh dobro ime trpelo, nekaj časa ne bo prihajal, se je oglasil pri kastelanu Kozmu na ptujskem gradu. Prosil ga je, naj bi skrbno pazil, bi li zaplapolali kdaj ob hajdinski cerkvi trije ognji.

Starec je obljubil in pazil. Ob večerih je prihajal k njemu Dominik; zlasti po dnevih, ko ni nikogar s Hajdine videl in ničesar slišal, kako je na Hajdini.

Postajala sta navadno ob mogočnem obzidju in zamišljeno, oba polna težkih skrbi, strmela dol v deželo, Dominik večinoma tja proti Hajdini.

Čudovit prizor jima je nudil svet naokoli. Kamorkoli je plalo oko, vsepovsodi so goreli in tleli kresovi. Najprej so jih bili zažigali — že ob prejšnjih kugah — ptujski begunci v Halozah. Bilo je to dogovorjeno znamenje sorodnikom in znancem, da so še živi. Netili so jih tudi samotno stanujoči kmetje.

Po navadi planincev so naznanjali z njimi oddaljenim sorodnikom, da imajo v hiši mrliča. Zakaj da še žive — čemu bi naj to sporočali? Zahvaljen Bog, ki nevarnost še odganja, morilko še kroti!

Tako je prvotno znamenje življenja kar samo ob sebi postalo znanilka smrti.

Polagoma so jih pričeli netiti vsepovsodi, ker so mnogi trdili, da ogenj zrak čisti, dim strupene kali mori. Tako je bila tudi zdaj dežela polna ognjev, vsa v dim zavita.

Dominik in Kozma sta strmela v to množico ognjev, z rdečimi gloriolami okrašenih. Kakor velike oči, nemirno, plašno v skrivnostno, z morečimi strupi nasičeno noč mežikajoče, so se jima večkrat zadeli kresovi.

Ločila sta se navadno pozno v noč. Tedaj je kastelan s svojo počasno besedo očetovsko-toplo tolažil:

»Glejte, gospod Dominik, dan je minil za vas spet dobro. Upajva, da ne bo nobeden nesrečnejši. Mislim, da bo v kratkem te groze konec. Ali mislite, da ne?«

Mladenič je zdihnil. Toplo je stisnil starcu roko, v zahvalo za tolažečo besedo. Počasi je stopal dol v mesto, z novim upanjem in ob enem večjim in večjim strahom v srcu.

(Dalje prihodnjič.)

enkrat prav nič ne bom delal. Drugače se sicer tudi nič ne učim, torej nič ne delam, ali danes sem sklenil, da popoldnoma nič ne delam.

Ne razume. Resnega obraza je stopil v črno oblečen mož v upravo nekega časopisa. —

»Prosim, koliko stane objava oemrtnice v vašem listu?« je vprašal uradnico. Gospodična: »Tri dinarje centimeter.« — Mož je nekoliko pomislil ter se obrne k vratom, rekoč: »Ne bo nič, to je mnogo predrago.« — Gospodična: »Kako to, predrago?« — Mož: »Kaj pa mislite, 3 dinarje centimeter! Moj ubogi stric meri pa 1 meter in petinosemdeset centimetrov!«